

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سبزوار

دانشکده پرستاری و مامایی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی

عنوان :

بررسی ارتباط سواد سلامت و توان خودمراقبتی با کیفیت زندگی سالمندان شهر بجنورد

سال ۱۳۹۵

استاد راهنما:

جواد گنجلو

اساتید مشاور:

یاسر تبرایی

اکرم قنبری مقدم

نگارش:

ساحل سنگ سفیدی

شهریور ماه ۱۳۹۶

شماره:.....
تاریخ:.....
پیوست:.....

دانشکده پرستاری و مامایی

صورت جلسه هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه

به منظور بررسی و ارزشیابی پایان نامه‌ی خانم ساحل سنگ سفیدی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مراقبت‌های ویژه جلسه‌ای با حضور امضا کنندگان ذیل به عنوان هیات داوران در تاریخ ۹۶/۶/۲۳ در محل دانشکده پرستاری و مامایی سبزوار برگزار و با توجه به معیارهای ارزشیابی، پایان‌نامه ایشان تحت عنوان " بررسی ارتباط سواد سلامت و توان خود مراقبتی با کیفیت زندگی سالمندان شهر بجنورد در سال ۹۵" با نمره ۱۹/۲۵ مورد تأیید قرار گرفت.

هیأت داوران:

- ۱- استاد راهنما (جناب آقای جواد گنجلو).
- ۲- استاد مشاور تخصصی (سرکار خانم اکرم قنبری مقدم).
- ۳- استاد مشاور آمار (جناب آقای یاسر تبرایی).
- ۴- استاد داور (جناب آقای حسن خلیلی).
- ۵- استاد داور (سرکار خانم فاطمه قارداشی).
- ۶- نماینده تحصیلات تکمیلی دانشکده و رئیس جلسه (جناب آقای محسن کوشان).
- ۷- نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه (سرکار خانم مریم داورزنی).

محسن کوشان
رئیس دانشکده پرستاری و مامایی سبزوار

عنوان:	
بررسی ارتباط سواد سلامت و توان خودمراقبتی با کیفیت زندگی سالمندان شهر بجنورد سال ۱۳۹۵	
استاد /اساتید راهنما:	
جواد گنجلو	
استاد /اساتید مشاور:	۱- یاسر تبرایی
	۲- اکرم قنبری مقدم
تاریخ دفاع: ۱۳۹۶/۰۶/۲۳	
نمره پایان نامه: ۱۹/۲۵	
کد اخلاق: IR.Medsab.Rec.95.122	
کد ثبت پایان نامه: ۹۵۲۳۵	
شماره ثبت در مرکز ثبت کارآزمایی بالینی (برای مطالعات کارآزمایی بالینی): -	
حق استفاده از مفاد پایان نامه برای دانشگاه علوم پزشکی سبزوار محفوظ است و استفاده از مطالب متن، جدول ها، نمودارها و شکل ها بدون ذکر منبع ممنوع می باشد.	

.....
.....
.....

..... دانشکده

فرم شماره ۱۸: تعهد نامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجانب ساحل سنگ سفیدی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد نا پیوسته در رشته پرستاری گرایش سالمندان که در تاریخ ۹۶/۰۶/۲۳ از پایان نامه خود تحت عنوان بررسی ارتباط سواد سلامت و توان خود مراقبتی با کیفیت زندگی سالمندان شهر بجنورد در سال ۹۵ با کسب نمره (به عدد) ۱۹/۲۵ (به حروف) نوزده و بیست و پنج صدم و درجه کارشناسی ارشد دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم از حوزه معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: ساحل سنگ سفیدی

تاریخ و امضاء: ۹۶/۰۸/۰۶

شکر شایان ثار ایزد منان که توفیق را رفیق را هم ساخت تا این پایان نامه را به پایان برسانم.

این پایان نامه را ضمن شکر و سپاس میکران و در کمال افتخار و اقتان تقدیم می نمایم به:

محضر از شمنیدر و مادر عزیزم به خاطر همه ی تلاش های محبت آمیزی که در ادوار مختلف زندگی

ام انجام داده اند و با مهربانی چگونه زیستن را به من آموختند. پدرم که کوهی استوار و حامی من در

طول تمام زندگی بود و مادرم، سنگ صبری که الفبای زندگی به من آموخت.

به همسر مهربانم که گرمی حضورش در تمام طول تحصیل همراه و همگام من بوده است و سایه مهربانش

سایه سار زندگیم می باشد، او که اسوه صبر و تحمل بوده و با عشق و محبت مشکلات مسیر را برایم

تسهیل نمود.

به فرزندان دلبندم مینا و آینا که امید بخش جانم هستند و آسایش آن ها آرامش من است.

از استاد فاضل و اندیشمند جناب آقای جواد کجولو به عنوان استاد راهنما و استادان فرزانه سرکار

خانم قمبری مقدم و جناب آقای تبرایی به عنوان استاتید مشاور که در راه کسب علم و معرفت

مرا یاری نمودند کمال تشکر را دارم.

خدایا توفیق خدمتی سرشار از شور و نشاط و همراه و همو با علم و دانش و پژوهش بهمت رشد و

شکوفایی کشورم عنایت بفرما.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات پژوهش ۱

۱-۱- بیان مسأله ۲

۲-۱ اهداف پژوهش ۹

۱-۲-۱ هدف کلی	۹
۲-۲-۱ اهداف اختصاصی	۹
۳-۲-۱ اهداف کاربردی	۱۰
۳-۱ فرضیه ها و سؤال های پژوهش	۱۰
۴-۱ متغیرهای پژوهش	۱۱
۱-۵ تعریف واژه ها و متغیرهای اصلی پژوهش	۱۲
۱-۵-۱ سالمندی	۱۲
۲-۵-۱ کیفیت زندگی	۱۲
۱-۵-۳ خودمراقبتی	۱۲
۴-۵-۱ سواد سلامت	۱۳
فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش	۱۴
۱-۲ چارچوب پژوهش (چارچوب پنداشتی یا نظری)	۱۵
۱-۱-۲ سالمندی	۱۵
۱-۲-۲ کیفیت زندگی	۲۱
۱-۲-۳ سواد سلامت	۲۵
۱-۲-۴ خود مراقبتی	۲۸
۲-۲ مروری بر پژوهش های مرتبط	۳۴
فصل سوم: مواد و روش ها	۴۲

۳-۱	مواد و وسایل مورد نیاز	۴۳
۳-۲	روش کار	۴۳
۳-۳	جامعه و محیط پژوهش	۴۳
۳-۴	نمونه پژوهش	۴۴
۳-۵	مشخصات واحدهای پژوهش (معیارهای ورود و خروج)	۴۴
۳-۶	حجم نمونه و روش محاسبه	۴۵
۳-۷	روش نمونه گیری	۴۶
۳-۸	ابزار گردآوری داده‌ها	۴۶
۳-۹	روش تعیین روایی و پایایی ابزار	۴۸
۳-۱۰	روش گردآوری داده‌ها	۵۰
۳-۱۱	روش تجزیه و تحلیل داده‌ها	۵۱
۳-۱۲	مشکلات و محدودیت‌های پژوهش	۵۱
۳-۱۳	ملاحظات اخلاقی	۵۱
	فصل چهارم: نتایج	۵۴
۴-۱	مقدمه	۵۵
۴-۲	یافته‌های توصیفی	۵۵
۴-۳	تحلیل یافته‌ها	۶۲
	فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری	۷۰

۷۱	۵-۱ مقدمه.....
۷۱	۵-۲ بحث و بررسی یافته های پژوهش.....
۸۰	۵-۳ نتیجه گیری نهایی.....
۸۲	۵-۴ کاربردهای پژوهش.....
۸۴	۵-۵ مشکلات و محدودیت های پژوهش.....
۸۴	۵-۶ پیشنهادها برای پژوهش های بعدی.....
۸۵	منابع و مراجع.....
۹۴	پیوست ها.....

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۱	۱-۱ متغیرهای مطالعه.....
۵۶	۴-۱ توزیع فروانی واحدهای مطالعه برحسب جنسیت در سالمندان شهر بجنورد.....

- ۴-۲ توزیع فروانی واحدهای مطالعه برحسب وضعیت در سالمندان شهر بجنورد..... ۵۶
- ۴-۳ توزیع فروانی واحدهای مطالعه برحسب سن در سالمندان شهر بجنورد..... ۵۷
- ۴-۴ توزیع فروانی واحدهای مطالعه برحسب سطح تحصیلات به تفکیک جنسیت ۵۸
- ۴-۵ توزیع فروانی واحدهای مطالعه برحسب شغل در سالمندان شهر بجنورد..... ۵۹
- ۴-۶ توزیع فراوانی نمرات سواد سلامت و حیطة های آن، در واحدهای مورد مطالعه ۵۹
- ۴-۷ توزیع فروانی نمرات کیفیت زندگی و توان خود مراقبتی در واحدهای مورد مطالعه ۶۰
- ۴-۸ وضعیت سواد سلامت در واحدهای مورد مطالعه در شهر بجنورد ۶۰
- ۴-۹ وضعیت توان خود مراقبتی در واحدهای مورد مطالعه شهر بجنورد..... ۶۱
- ۴-۱۰ وضعیت کیفیت زندگی در واحدهای مورد مطالعه شهر بجنورد ۶۱
- ۴-۱۱ بررسی نرمال بودن متغیرهای کمی پژوهش با استفاده آزمون کلموگروف- اسمیرنوف ۶۲
- ۴-۱۲ نتایج مقایسه کیفیت زندگی واحدهای مورد مطالعه به تفکیک جنسیت در شهر بجنورد ۶۲
- ۴-۱۳ نتایج مقایسه کیفیت زندگی واحدهای مورد مطالعه به تفکیک گروه های سنی در شهر بجنورد.. ۶۳
- ۴-۱۴ نتایج مقایسه کیفیت زندگی واحدهای مورد مطالعه وضعیت تاهل در شهر بجنورد ۶۳
- ۴-۱۵ نتایج مقایسه کیفیت زندگی واحدهای مورد مطالعه تحصیلات در شهر بجنورد ۶۴
- ۴-۱۶ نتایج مقایسه کیفیت زندگی واحدهای مورد مطالعه وضعیت شغلی در شهر بجنورد ۶۴
- ۴-۱۷ مقایسه همبستگی توان خود مراقبتی با کیفیت زندگی در سالمندان شهر بجنورد ۶۵
- ۴-۱۸ مقایسه همبستگی سواد سلامت و ابعاد آن با کیفیت زندگی در سالمندان شهر بجنورد ۶۵

۱۹-۴ ارتباط کیفیت زندگی با متغیرهای مستقل معنادار در رگرسیون خطی چند عاملی ۶۶

فهرست دیاگرام ها

عنوان	صفحه
شکل ۱-۲ خود مراقبتی ۳۱	

دیاگرام ۲-۲ چارچوب پنداشتی از کیفیت زندگی، سواد سلامت و توان خود مراقبتی ۳۳

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

نمودار ۱-۴ هیستوگرام مقادیر باقی مانده های رگسیون خطی ۶۷

نمودار ۲-۴ باقی مانده ها نسبت به متغیر مستقل سواد سلامت ۶۸

نمودار ۳-۴ باقی مانده ها نسبت به متغیر مستقل توان خود مراقبتی ۶۸

نمودار ۴-۴ احتمال نرمال ۶۹

چکیده:

بررسی ارتباط سواد سلامت و توان خودمراقبتی با کیفیت زندگی سالمندان شهر بجنورد سال

۱۳۹۵

مقدمه: رشد جهانی جمعیت سالمندان و کیفیت زندگی، یکی از مهمترین مسائل عصر امروز در مراقبت سلامتی است، سواد سلامت و توان خود مراقبتی از جمله عواملی است که می تواند در سلامت سالمند و تعریف او از کیفیت زندگی مؤثر باشد. این مطالعه با هدف تعیین ارتباط سواد سلامت و توانایی خودمراقبتی با کیفیت زندگی سالمندان شهر بجنورد در سال ۹۵ انجام شد.

مواد و روش ها: این مطالعه از نوع تحلیلی همبستگی می باشد. به روش طبقه ای خوشه ای چند مرحله ای، بطور تصادفی ۱۸۰ سالمند در شهر بجنورد وارد مطالعه شدند. ابزار جمع آوری داده ها، پرسشنامه های کیفیت زندگی SF۱۲، سواد سلامت و توان خود مراقبتی سالمندان بود. داده ها در نرم افزار SPSS ۱۶ وارد گردید. یافته ها با شاخص های توصیفی، مقایسه آماره ها و بررسی ضریب همبستگی و رگرسیون بین متغیرها ارائه شد.

نتایج: یافته ها نشان داد که میانگین سواد سلامت $69/76 \pm 15/05$ ، میانگین خود مراقبتی $65/44 \pm 6/23$ و میانگین کیفیت زندگی $26/02 \pm 6/12$ بود. ۴/۴ درصد از واحدهای پژوهش از کیفیت زندگی خوب، ۶۰ درصد کیفیت زندگی متوسط و ۳۵/۶ درصد از کیفیت زندگی ضعیفی برخوردار بودند. بین کیفیت زندگی و سواد سلامت ارتباط معناداری وجود داشت $p < 0/001$ ، اما بین کیفیت زندگی و توان خود مراقبتی رابطه معناداری وجود نداشت $p = 0/055$. تحصیلات بعد از سواد سلامت، بیشترین تأثیر را بر کیفیت زندگی داشت.

بحث و نتیجه گیری: این پژوهش اهمیت سواد سلامت و ضرورت نیاز به ارتقاء آن را برای برخورداری از کیفیت زندگی مطلوب در سالمندان نشان داد. با افزایش سن، برنامه ریزی آموزشی و بهداشتی در سال های قبل از پیری می تواند در ارتقاء سواد سلامت، توجه سالمند به انجام غربالگری و افزایش توان خود مراقبتی تأثیر بسزایی داشته باشد.

واژگان کلیدی: کیفیت زندگی، سالمند، سواد سلامت، توان خود مراقبتی